

כ"ג בסיון תשע"ו, 29.6.2016

גיליון מס' 515

פרשת קרח

התפילה והיחזמה האנושית

מאת הרב משה שפטר, כפר עציון

(כ) וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר:

(כא) הַבְּדִלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וְאֶכְלֶה אֹתָם כְּרִגְעַ:

(כב) וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ: אֵל-אֱלֹהֵי הָרוּחַת לְכָל בֶּשָׂר הָאִישׁ אֶחָד יַחְטֵא וְעַל כָּל הָעֵדָה תִּקְצַץ?!

(כג) וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(כד) דַּבֵּר אֶל הָעֵדָה לֵאמֹר הֲעֵלוּ מִסְבִּיב לְמִשְׁכַּן קִרַח דָּתָן וְאַבִּירָם: (במדבר ט"ז)

כיצד השפיעה תפילתם של משה ואהרן על צמצום הפורענות – מפגיעה בעדה כולה, לפגיעה בעדת קורח בלבד?

רמב"ן (ט"ז, כא) מסביר שמלכתחילה רצה הקב"ה לכלות את העם שנטה לקבל את דברי קורח ועדתו. משה ואהרן לימדו זכות על העם וטענו שיש להעניש את הקבוצה המסיתה בלבד ולא את המוסתים.

רמב"ן רואה בהסבר זה דוגמא לתשובה לשאלה העקרונית כיצד באירועים שונים משנה התפילה את החלטתו וגזירתו של הקב"ה: "וזו דרך מבקשי רחמים שיקלו החטא מעל העם ונותנין אותו על היחיד הגורם, מפני שהוא חייב על כל פנים". המתפלל ממקד את העונש בגורם המרכזי ולא בכל מי שנהה אחריו.

באותו אופן ביקש דוד לעצור את מגיפת הדבר שפרצה בעם בעקבות המפקד: "הִנֵּה אֲנִי חֹטֵאתִי וְאֲנִי הַעֲוִיתִי וְאַלֶּה הַצֹּאן מִה עָשׂוּ תְהִי נָא יָדְךָ בִּי וּבְבֵית אָבִי" (שמואל ב, כ"ד, יז).

עצם רצונו של דוד למנות את ישראל נבע מחרון אף של ה': "וַיִּסַּף אֵף ה' לְחָרוֹת, בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּסַּת אֶת-דָּוִד בְּהֶם לֵאמֹר לָךְ מִנֵּה אֶת-יִשְׂרָאֵל וְאֶת-יְהוּדָה" (שם, א). ממה נבע חרון האף?

רמב"ן מציע הסבר לחרון אף ה':

"ואני אומר בדרך סברא, שהיה עונש על ישראל בהתאחר בנין בית הבחירה, שהיה הארון הולך מאהל אל אהל כגר בארץ ואין השבטים מתעוררים לאמר נדרוש את ה' ונבנה הבית לשמו... ואלו היו ישראל חפצים בדבר ונתעוררו בו מתחלה היה נעשה בימי אחד מהשופטים או בימי שאול, או גם בימי דוד, כי אם שבטי ישראל היו מתעוררים בדבר לא היה הוא הבונה אבל ישראל הם היו הבונים..."

עם ישראל נענש על כך שלא יזם את בנין בית המקדש. על דוד נאסרה הבניה, אולם אם העם היה יוזם אותה, הקב"ה היה שמח במהלך זה.

לדעת רמב"ן, הייתה ציפייה אלוקית לבניית בית המקדש על ידי העם. אנו מצופים לעשות דברים טובים ונכונים גם אם לא קיבלנו ציווי מפורש¹. קיימות פעולות שלא תצלחנה על ידי המלך או המנהיג, אך אם תגענה מלמטה – תהיינה ברוכות.

בכל דור ודור, אנו מצויים לשאול את עצמו מה ה' אלוקינו דורש מעימנו, מעבר לקיום המצוות המפורשות בתורה, ולקדם את עם ישראל והעולם כולו לחברה יראת אלוקים ההולכת בדרך הצדקה והמשפט.

---

¹ דברים אלו מתאימים לשיטתו של רמב"ן בהסבר "קדושים תהיו" (ויקרא י"ט) באיסור להיות נבל ברשות התורה, ובחובה לעשות את "הישר והטוב" (דברים ו', יח).

הרב משה שפטר, גר בכפר עציון, נשוי לחביבה ואב לחמישה. מלמד בישיבת נתיב מאיר וסוכן ביטוח פנסיוני.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום unsubscribe בשורת הנושא. יש לכתוב amudim@kdati.org.il בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il
אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il